

ρχνίας καὶ τοῦ καλοῦ γείτονος Ἀνασχ-
σίου, ἐπὶ στρωμάτων μαλακωτάτων ἐ-
κοιμήθημεν γλυκέως.

(ἀκολουθεῖ).

ΗΘΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ.

Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ.

(Συνήθεια, ὅρα φυλλάδιον γ')

Β'.

Λόγον ποιούμενοι περὶ διδασκάλου, δὲν ἐπιλαμβάνομεθα βεβήλως τοῦ τυχόντος, οὐδὲ τοῦ τὴν πρώτην ἡλικίαν μόνον παιδαγωγούντος. Ὁ καθ' ἡμᾶς διδάσκαλος εἶναι, ὡς εἴπομεν, ὁ δημιουργὸς τῆς καθόλου προσωπικῆς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάρξεως, ὡς ἐκ τούτου, ὁ ἐκ τῆς παιδικωτέρας ἀρχόμενος, ὅλας δὲ τὰς ἡλικίας δικτρέχων, καὶ λήγων εἰς ἐκείνην καθ' ἣν ὑπολαμβάνεται ὅτι ἡ ὑπαρξὶς ἐμορφώθη, ὅτι τὸ ἄτομον ὅπως δέποτε χειραφετεῖται, καὶ ὅτι δύναται πλέον νὰ βυθίσῃ τὴν ὁδὸν του καὶ ἄνευ ὁδηγοῦ. Καὶ ναὶ μὲν ἐνδέχεται ὁ διδάσκαλος νὰ μὴ ᾖ πάντοτε τὸ αὐτὸ πρόσωπον, ἀλλ' εἶναι τὸ αὐτὸ ὄν, ἀναπόφευκτον κατὰ τὴν τρυφεράν ἡλικίαν, ἀναγκαιότατον εἰς τὰς ἐπακολούθους, διότι ἂν ἐν ἐκείνῃ ἀπαίτηται καλὴ καλλιέργεια ὅπως οἱ ἐν ταῖς καρδίαις ἐγκυρπτόμενοι σπόροι τελεσφορήσωσιν, οὐχ ἥττονος ἐπιμελείας καὶ προσοχῆς δεῖται ἢ διευθέτησις τῶν φρομένων καὶ θαλλόντων αἰσθημάτων εἰς τὴν ἀκροσφαλῇ καὶ ἐπικίνδυνον ἐποχῇν ὅταν τὸ ἄτομον ἄρχεται νὰ συναισθάνηται τὴν ὑπαρξίν του—ὅταν ἡ νεότης, μὴ οὖσα τίποτε, καὶ ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ τὸ πᾶν, ἐννοεῖ τὰς δυνάμεις τῆς, χωρὶς νὰ γινώσκῃ εἰσέτι πῶς θὰ χρασθῇ αὐταῖς, καθ' ὅσον ἀγνοεῖ ὅτι αὐρίον θὰ μίσσηται, ὅτι σήμερον ἀγαπᾷ, καὶ ἀπ' ἐναντίας θ' ἀγαπήσῃ, ὅτι σήμερον μισεῖ, καὶ ὅτι ἐλευθερεῖται ἡνέκα, καθ' ἣν εἴτε

ἀποθαρρυνθεῖσιν, εἴτε ἐρεθισθεῖσιν ἐκ τῶν περὶ αὐτὴν γινομένων, εἴτε καὶ ἀηδιάσασιν τὰ τῆς κοινωνίας, θέλει ἐπὶ τέλους κατὰ τὴν ἀδιάφορον εἰς πάντα—ὅταν δὲν παραδέχεται εἰσέτι ὅτι συγχνάκις ἀπατώμεθα καὶ προδιδόμεθα ὑπὸ τοῦ ἐφ' οὗ ἀνεθήκαμεν μείζονα ἐμπιστοσύνην, σωζόμεθα δὲ καὶ εὐεργετούμεθα ὑπὸ τοῦ μᾶλλον παρ' ἡμῶν προσβληθέντος καὶ καταφρονηθέντος—ὅταν ἐρᾷται ἄνευ ἐπιφυλάξεως, ὀργίζεται μετὰ γενναϊότητος, μισεῖ ἀκαταμετρήτως—ὅταν, ἐνὶ λόγῳ, ὅλα τὰ αἰσθήματα, καλὰ τε καὶ κακὰ, καμινεύονται, ὅλαι αἱ ἐντυπώσεις εἰσὶ ζωηραὶ καὶ κεραύνειαι. Αἱ σκέψεις μας ὅθεν ἀποβλέπουσιν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν προορισμὸν τοῦ διδασκάλου, καθὼς ἀποτελοῦντος τὸ πᾶν ἐν τῇ ἀνατροφῇ, καὶ πρὸς τὰς ιδιότητας αὐτοῦ, καθὼς ἀναγκαιῶς ὅπως συντελέσωσιν ἀποτελεσματικῶς εἰς τὴν κοινωνικὴν διάπλασιν τοῦ ἀνθρώπου. Διὸ προκειμένου περὶ τῆς πρώτης τῶν παίδων πνευματικῆς γαλουχίας καὶ τῆς γενικῆς καὶ τελείας τοῦ αἵματος καταρτίσεως, οἱ τε τὴν κοινωνίαν φρουροῦντες καὶ διέποντες καὶ οἱ ἀμέτῳς ἐνδιαφερόμενοι περὶ τῆς καλῆς ἀγωγῆς τῶν μελλόντων καὶ αὐτοὺς νὰ προαγάγῳσι καὶ τὴν πατρίδα νὰ ὑπηρετήσωσιν ἅμα δὲ κοί σύμπασαν τὴν ἀνθρωπότητα νὰ ὠφελήσωσιν, ὀφείλουσι μετὰ μεγίστης περισκέψεως νὰ ἐνασχολῶνται περὶ τοσοῦτον σπουδαίου ἀντικειμένου, ἀναλογιζόμενοι ὅτι ὁ πρὸς θὺν ἀνατίθεσθαι ἢ εὐγενὴς τοῦ διδάσκειν ἐντολὴ, ὀφείλει νὰ ᾖ εὐπρεπὴς τὸν νοῦν, γλυκὺς καὶ πρὸς τὴν καρδίαν, ἄμεμπτος τὰ ἥθη, αὐστηρὸς ὡς πρὸς τὴν τάξιν, δίκαιος καὶ ἀμερόληπτος ὡς πρὸς τὴν διόρθωσιν καὶ τὴν τιμωρίαν—νὰ ἔχῃ τὴν συναίσθησιν τοῦ μεγάλου ἔργου του, τῶν ὑψηλῶν του λειτουργιῶν, διότι ὁ συναισθανόμενος καὶ συνεπὶ τὴν ἀποστολήν του καὶ τὰ καθήκοντά του, αὐτὸς οὗτος εἶναι καὶ ἐν καταστάσει τὴν μὲν νὰ ἐκπληρώσῃ δεόντως, τὰ δὲ νὰ ἐκτελέσῃ ἐπαξίως καὶ ἐπακριβῶς νὰ μὴ χράται ἐπομένως, ὡς ἐπιτηδεύματι, τῇ

διδασκαλίᾳ, ἢ νὰ μὴ ἔχῃ μόνην ἱκανότητα τὸ ἐξογκοῦν καὶ δὴ τὸ ἐνθυλεῖν τὰς κεφαλάς τῶν μαθητῶν τοῦ διὰ παχυλῶν, πολυειδῶν καὶ ἀπέπτων ρήσεων καὶ λόγων, συμπνίγων οὕτω καὶ ἀφανίζων πάντα ἐν αὐτοῖς ἐμφωλεύοντα πρὸς φύσιν σπόρον, ἀντὶ νὰ κανονίξῃ τὰ μαθήματα κατὰ τὴν ἡλικίαν, τὴν δύσμιαν, τὴν διάθεσιν καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν μαθητῶν του—νὰ μὴ κομπάζῃ δι' ὅ,τι γινώσκει, ἀλλὰ νὰ καταγίνεται εἰς τὸ ἀποκτᾶν ὅ,τι ἀγνοεῖ.

ὑπὸ τοιαύτας ἐπόψεις θεωρουμένου τοῦ διδασκάλου, τίς δύναται νὰ γίνῃ ἀντιμέτωπος αὐτοῦ, καὶ νὰ τῷ εἴπῃ· ἐγὼ μείζων σοῦ εἰμι; Ὁ μετεωριζόμενος μέχρ' ἐσχάτου οὐρανοῦ, καὶ τολμῶν νὰ θίξῃ διὰ τοῦ δακτύλου τοῦ τὸν θρόνον τῆς Θεότητος, περιπλανώμενος δὲ εἰς τὰ ἀέρατα καὶ ἀχανῆ βάθη τοῦ ἀγνώστου βασανίζεται πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς ἀληθείας ἥτις πάντοτε τὸν διαφεύγει—ὁ ἀπαριθμῶν τὸ πλῆθος τῶν ἀστέρων, τὰς ἀποστάσεις δι' αὐτῶν καταμετρῶν, τὸν ἔγκον σταθμίζων καὶ τὴν τροχίαν ἰχνηλατῶν, ὅπως ὑποβᾶλῃ εἰς τὰ ἀλάνθαστα ἐξαγόμενα τῆς λογιστικῆς τὴν ἐμφάνισιν, τὴν ἀπουσίαν καὶ τὰς διαφόρους αὐτῶν σχέσεις καὶ συνδυασμούς—ὁ διατρέχων ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τὴν γῆν ἣν κατοικοῦμεν, τὴν δὲ ἐπιφάνειαν αὐτῆς καὶ τὰ ἐκ ταύτης καὶ ἐπὶ ταύτης ἀναφυόμενα καὶ ζῶντα ἐξετάζων, καὶ καταβαίνων μέχρ' ἐγκάτων τῶν σωμαμάτων αὐτῆς καὶ μέχρ' ἐν πυθμένει τοῦ πελάγους πειράται ν' ἀνεύρῃ καὶ προσδιορίσῃ τὴν ἡλικίαν, τὰς δυνάμεις, τὰς ιδιότητας καὶ τὴν βίωσιν αὐτῆς—ὁ εἰς τὸ χάος τοῦ παρελθόντος εἰσδύων, καὶ τὰ συμβάντα τῆς ἀνθρωπίνου φυλῆς ἀναρριπίζων καὶ διερευνῶν, ἵνα ἐξαγάγῃ ἠθικὰ καὶ πραγματικὰ πορίσματα καὶ κρίσεις πρὸς διαφωτισμὸν τῶν ἐν τοῖς πρὸ ἡμῶν αἰῶσι διαδραματισθέντων, πρὸς παραλληλισμὸν μετὰ τῶν ἐν τῷ παρόντι γινομένων, καὶ πρὸς ὁδηγίαν καὶ υπογραμμὸν ὡς πρὸς τὰ ἐν τῷ μέλλοντι πραχθησόμενα—ὁ ἐπὶ τῶν πετρῶν τῆς φαντασίας τοῦ ὑψι-

πετῶν, καὶ ἐκ τοῦ σύμπαντος κόσμου συλλέγων πᾶν ὅ,τι ἀγνὸν ἔχει τὸ φῶς, πᾶν ὅ,τι εὐοσμὸν ἔχει τὸ ἄνθος, καὶ πότε μὲν γλυκυεπὴς ψάλλει τὸν ἔρωτα καὶ τὰς ἡδονάς, πότε δὲ τροχὺς καὶ χολερῶν πνέει λύπην καὶ μίσος, καὶ τὰς μὲν ἀρετὰς ἐνθουσιῶν καθυμνεῖ, τὴν δὲ ἀκολασίαν καὶ τὰς ἀνθρωπίνους παρεκτροπὰς αἵματηρῶς στιγματίζει—οὐδεὶς τούτων εἶναι ἱκανὸς ν' ἀντιπραταχθῇ πρὸς τὸν διδασκαλόν, ὅστις καὶ μὲν δύναται νὰ ᾗ πολλῷ κατώτερος πάντων ὡς πρὸς τὸ εὐρὺ τῶν γνώσεων, τὴν ἰσχὺν τοῦ νοῦς, τὰς πτήσεις τῆς φαντασίας, ἀλλὰ δύναται νὰ τοῖς εἴπῃ· καὶ με' ὅλα ταῦτα ἐγὼ ἀνέπτυξα καὶ διηύθυνα τὸ πρῶτον τὰς διανοητικὰς σας δυνάμεις, ἐξετύλισα καὶ ἐμόρφωσα τὰ αἰσθήματα τῆς καρδίας σας, ἐνεφύσησα εἰς τὴν ψυχὴν σας τὴν ζωὴν τοῦ προσώπου, σὰς ἐποδηγέτησα εἰς τὴν ὁδὸν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀρετῆς, σὰς κατέστησα καρτερικοὺς εἰς τοὺς κόπους, ἀνέφεξα τοὺς ὀφθαλμούς σας πρὸς τὴν ἔσπευαν. Ἐμεινα μὲν ἐλάχιστος πάντων· ἀλλὰ εἰμὶ πάντοτε ἡ μήτηρ σας, ἥτις σὰς παρέσχε τὸ αἷμα τῆς, ἐξήντησας τὰς δυνάμεις τῆς, ἐστερέθη τῆς ἀναπαύσεώς της καὶ τῶν πρὸς ἰδίαν συντήρησιν ἀναγκαίων, ἵνα σὰς δώσῃ σάρκα καὶ πνεῦμα, ἵνα σὰς κατατάξῃ μέλη ζῶντα ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ κοινωνίᾳ, δυνάμενα νὰ ἐκμεταλλευσθῇτε πανθ' ὅσα ἔχει μέσσω, ὅπως τὴν τηρήσῃτε, τὴν προαγάγῃτε, τὴν τιμῆσῃτε. Σεῖς δὲ τί ἐπραΰνατε δι' ἐμέ; Οὐδεὶς ἀναμνησθεὶς αὐτῶν μητέρων τούτων ἐξόχως ἀνδρῶν τῶν δοξάζοντων καὶ καθωραϊζόντων τὴν ἀνθρωπότητα, πλὴν ὑπῆρξαν πάντοτε αἱ μητέρες αὐτῶν—αἱ κάμπαι ἐξ ὧν ἀνεπτέρωθησαν αἱ οὐράνιοι χρυσαλλίδες. Καὶ δι' ἐμέ, σὰς λέγω πάλιν, δι' ἐμέ, τὴν πνευματικὴν μητέρα σας, τί ἐπραΰνατε; τί ἐπραΰνεν ἡ κοινωνία ἥτις σὰς ἀπεθώπεν;

Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην δὲν ἔχει δυστυχῶς ἀπάντησιν ἡ κοινωνία.

Ἐν τῇ ἀρχαίότητι τὸ τοῦ διδασκάλου ἔργον ἦν θάνατος, ἐκεῖνος δὲ ἐξ-

ήρχετο τῆς δουλικῆς τάξεως. Ἐν κατωτέροις καιροῖς ἦν ταῦτοχρόνως καὶ κανδηλάπτης, κωδωνοκρούστης καὶ νεκροθάπτης τῆς ἐκκλησίας. Νῦν δὲ τί ἐστὶ; Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὡς ἡμεῖς τὸν ἐννοοῦμεν καὶ ὡς ὀφείλει νὰ ἦναι, ὅστις ὅπως εὐρύνη καὶ πολλαπλασιάσῃ τὰς ιδέας του, διέρχεται ἅπασαν τὴν τῶν ἀνθρώπων γνώσεων ἔκτασιν—ὅστις καρποῦται μετὰ ἐνδελεχοῦς σπουδῆς καὶ ἰδιοποιεῖται πάσης ἀληθείας, πάσης καλῆς καὶ ἐπαινετῆς πράξεως πρὸς μετάδοσιν αὐτῶν—ὅστις σπουδάζει, ἐρευνᾷ, μελετᾷ ἑαυτὸν καὶ τὰς ιδίας διαθέσεις, ἵνα μὴ γίνῃ ἐπιλήψιμον παράδειγμα εἰς τοὺς ἄλλους—ὅστις ἐγκολποῦται τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν του, τὰς συγχέει μετὰ τῆς ιδίας αὐτοῦ ψυχῆς, γίνεται ἕν μετ' αὐτῶν, ὅπως εἰς αὐτοῦ ἐξέλωσι πλάσματα νέα, παρέχοντα χρηστὰς μέλλοντος; ἐλπίδας, καὶ φέροντα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν τιμαλγὰς ἔρμυ ὅπως διακωδῶσιν ἐν τοῖς κλύδωσι, τοῖς τρικυμῖαις, τοῖς σκοπέλοις τοῦ βίου.—Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, λέγομεν, θεωρεῖται ὡς ἀπλοῦς ὑπέρτης, οὕτινος ἡ ἐργασία δύναται ν' ἀνταμειφῇ δι' εὐτελοῦς τινας μισθοῦ, διὰ τινας μικροῦ δώρου, διὰ περιποιήσεώς τινας κατὰ τύπον πρὸς αὐτὸν γινομένης.

Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς του, τῆς ὑπὲρ τῆς εὐημερίας ἄλλων ἀδικαλείπως ταλαιπωρουμένης. Ἡ κοινωνία δὲν μέλεται ἄλλως πως αὐτοῦ, καὶ ἐνῶ αὕτη ἄδει, ὀρχεῖται, εὐφραίνεται εἰς τὰς πολυπληθεῖς καὶ εὐλάμπρους αἰθούσας—γελαῖ ἢ συγκινεῖται εἰς τὰ θέατρα—σπαταλᾷ τὸν πλοῦτόν της, τοὺς κόπους της, τὴν υγίαν της εἰς τὰ καπηλεῖα καὶ πορνεία—μεθύσκειται εἰς τὰ οἶνοπωλεῖα—διατρέχει τὰς ρύμας καὶ τὰς ἀγυῖας ἀγαλλομένη—ἀγωνιᾷ ὅπως συλλέξῃ θησαυροὺς, θλάψῃ τὸν πλησίον διὰ τῆς ἀπάτης, τοῦ ψεύδους καὶ τῆς συκαφαντίας, ὃ διδασκαλὸς ταλαντεύεται περὶ τὰ πρὸς τὴν οἰκογένειάν του χρεώδη, δίοτι δὲν πιστεύομεν ἢ κοινωνία νὰ θέλῃ αὐτὸν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἄγαμον καταμετρεῖ τοὺς παλμούς τῆς

καρδίας τῆς ἀλγούσης συζύγου του ἢ τοῦ ἀσθενούντος υἱοῦ του, καὶ περιμένει περιδεῶς τὴν κρίσιν τῆς νόσου, θεατῆς ἐν ἀγῶνι τῆς μεταξὺ θανάτου καὶ ζωῆς τρομέρας πάλης· ἔργαμος δὲ ἢ ἄγαμος ἀποκαμῶν ἕνεκα τῶν ἀτρύτων ὑπ' αὐτοῦ καταβληθέντων κόπων, καὶ μαρκαθεὶς ὑπὸ μυρίων διακλογισμῶν καὶ φροντιδῶν, κατὰκειται ἐπὶ τῆς κλίνης του τηκόμενος ὑπὸ μακροχρονίου νοσήματος. Τίς δὲ εἰς τὰς ὀδυνηρὰς ταύτας περιστάσεις τῷ παρέχει ἀνακούρισιν, παρηγορίαν, βοήθειαν; Κατηνάλωσε πᾶν ὅ,τι ἐπίζηλον διεφύλαξεν ὅπως μετὰ τινας ἀξιοπρεπεῖας παρίσταται ἐν τῇ κοινωνίᾳ, κῦτός τε καὶ ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ, σεβόμενος ἑαυτὸν καὶ γινώσκων ὅτι ἐν τῇ κοινωνίᾳ δὲν εἶναι ἀνεκτὴ ἡ πενία, εἰς ἣν μάλιστα προσάπτεται συνήθως πᾶν τὸ αἰσχρὸν καὶ ἀνόσιον, καὶ ὅτι οἱ ἄνθρωποι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀρέσκονται εἰς τὰ φαινόμενα, εἰς τὰς ἐπιδείξεις, εἰς τὴν ἀγυρτείαν. Μὴ βλέποντες δὲ αὐτὸν περιφερόμενον ἐν τῇ πύλῃ, ὡς ἦν ἔθος αὐτῷ, ὁσάκις αἱ ἀνάγκαι του τὸ ἀπήτουν, ἐπελάθοντο αὐτοῦ πάντες. Καὶ βεβαίως ἐν μέτῳ τῆς τύφλης, τῆς ἡδονῆς, τῶν πολυειδῶν ἀποπλανήσεων, τίς ὁ ἀναμνησκόμενος τοῦ πτωχοῦ, τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ ταπεινοῦ, τοῦ ἡσυχίου, τοῦ ὑπομονητικοῦ διδασκαλοῦ, τοῦ ἀρκετιθέντος ἀπὸ τῆς κοινωνίας ὅπως ἀρσιωθῇ ὅλως εἰς τὴν διοργάνωσιν τοῦ νοῦς καὶ τῆς καρδίας τῶν τέκνων της—τοῦ ἀπομονωθέντος τοῦ νόστρου, ἵνα ἀπάσας τὰς δυνάμεις αὐτοῦ συγκεντρώσῃ πρὸς ἀπόκρουσιν οἰκισθήποτε εἰς τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ του ἐναντίας ἰσχύος; Ἀλλὰ ἐργασθέντα ἡ κοινωνία τὸν ἐπλήρωσε, ποῖον ἄλλο καθήκον εἶχεν ἀπέναντι αὐτοῦ; Πλὴν πῶς τὸν ἐπλήρωσεν; Ἐπραγματεύθη πολλάκις τὴν θέσιν του καὶ τὰς ἀνάγκας του ἐμπορευομένη περὶ τὴν τοιαύτην ἐργασίαν του· τὴν ἐμπορίαν δὲ ταύτην ἐνήργησε μόνη της, ἄνευ τῆς συνδρομῆς ἐκείνου, ἀναγκασθέντος νὰ δεχθῇ πᾶν ὅ,τι τῷ ἐδίδετο, ἵνα μὴ ἀπολέσῃ καὶ τὴν ἐλαχίστην ὠφέλειαν ἣς τῷ προσεφέρετο. Καὶ εἰς τοῦτο ἀρ-

κεῖται ἡ κοινωνία, θεωροῦται ἐκυτὴν ἀπληλαγμένην πάσης ἄλλης υποχρεώσεως. Πρὸς τί ἐπομένως νὰ καλέσῃ αὐτὸν εἰς τὰ ἀριστά της, εἰς τὰ δεῖπνά της, εἰς τὰς ἐσπερίδας της, εἰς τοὺς χορούς της, εἰς τὰς συναναστροφάς της; Ἀλλὰ, λέγουσιν οἱ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐντροφῶντες, ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι πάντοτε σύννους, κατηφής, μελαγχολικός, καὶ δὲν τέρπεται εἰς τὰ τοιαῦτα, ἅρ' ἑτέρου δ' ἔχει ἀνάγκην νὰ ἐνασχοληθῇ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν παιδῶν μας· πρὸς τί λοιπὸν νὰ τὸν ἀποσπάσωμεν τῆς μονώσεώς του; Καὶ οὕτω δικαιολογοῦσι τὴν περὶ τοῦ διδασκάλου ἀδιαφορίαν τῶν. Ταῦτα δὲ λέγομεν ὑπὸ γενικὴν ἐποψὴν θεωροῦντες τὸ περὶ τοῦ ἀσχολούμεθαι ἀντικείμενον, οὐδαμῶς τῶν σπανίων ἐξικειμένων, οὐδ' αὖτε τῶν θείων τοῦ διδασκάλου νὰ μεταβάλλωσι, καὶ τὴν ὀλιγωρίαν, ἵνα μὴ εἴπωμεν τὴν χλεύην, ἧς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀξιοῦσιν αὐτὸν, ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ ἐξαφανίσωσιν.

Τοιοιουτοτρόπως ὁ πατριὰς οὗτος τῆς ἐκπαιδεύσεως διέρχεται τὴν ἀκανθώδη καὶ τραχύδατον ἀτραπὸν τοῦ βίου του, ἀκούων ὀδιδάκτους ἡχοῦσαν εἰς τὰ ὦτά του τὴν δύσμοιρον καὶ ἀπαισίαν φωνήν· « περιπάτει—περιπάτει » Ἀλλ' ὁ κόπος τὸν καταβάλλει — περιπάτει· αἱ φροντίδες τὸν ταράττουσι — περιπάτει· αἱ συμφοραὶ τῆς οἰκογενείας του τὸν καταθλίβουσι — περιπάτει· ἡ ἀθένεια ἢ ἡ ἡλικία τὸν ἐξασθενίζουσι — περιπάτει. Ἐπὶ τέλους ἐξηντλημένος, κερμηκῶς, πένης, ἐγκαταλείπει τὴν γέννησαν ταύτην, καὶ παρακολουθούμενος ὑπὸ ὀλίγων πενήτων, ἔστι δ' ὅτε, καὶ ὑπὸ τινων ἄλλων δῆθεν πρὸς ἐπίδειξιν, φέρεται εἰς τὸ κοιμητήριον, ἔπου ἴσως οὕτε ὁ σταυρὸς ὑπεθυμίζει τὴν ὑπαρξίν του.

Πλὴν ἐνδέχεται τινὲς τῶν ἀναγνωστῶν μας ὑπομενιδῶντες νὰ μᾶς κατακρίνωσι καθὼς προβαίνοντα· εἰς ἰδανικὴν καὶ ἐνδιάσκεψιν πραγματείαν. Πρὸς διασκέδασιν παντὸς αὐτῶν δισταγμοῦ, θεωροῦμεν, ἂν ὅχι ἄλλο, ἱκανὴν τὴν ἐπομένην πε-

ρικοπὴν, ἢ ἡρανίσθημεν ἐξ ἐγκυκλίου τινὸς τοῦ πρὸ μικροῦ ἀποβιώσαντος διασήμεου πολιτικοῦ, φιλολόγου καὶ ἱστορικοῦ Γυιζώτου, ἢ καθὼς ὑπουργὸς ἀπνύθουνεν εἰς ἅπαντας τοὺς δήμους τῆς Γαλλίας.

« Οὐτε εὐτυχίαν ν' ἀποκρίσῃ, οὐτε φήμην ν' ἀπολαύσῃ δύνανται οἱ διδασκάλους ἐκ τῶν ἐπιπόνων ὑποχρεώσεων ὡς ὀφείλει νὰ ἐκτελέσῃ. Προωρισμένος νὰ ὁρᾷ διερχόμενον τὸν βίον του » εἰς μονότονον ἐργασίαν, ἐνίοτε δὲ νὰ » ἵπνῃ περὶ ἑαυτὸν τὴν ἄδικίαν καὶ » τὴν ἀγνωμοσύνην τῆς ἀμαθείας, θὰ καταθλίβεται συχνάκις, καὶ ἴσως θὰ κατεβάλ्लετο, ἂν δὲν ἦνται τὴν δύναμίν του » καὶ τὸ θάρρος τοῦ ἀλλαχόθεν ἢ ἐκ τῶν » προσδοκίων ἡμέσου καὶ καθαρῶς προσωπικοῦ συμφέροντος. Ἡ βαθεῖα συναίσθησις τῆς ἡθικῆς σπουδαιότητος τῶν κόπων του πρέπει νὰ τὸν βοηθῇ καὶ ἐμψυχώσῃ, ἢ δὲ σοβαρὰ ἡδονὴ ὅτι ὑπηρετήσας τοῦ ἀνθρώπου καὶ κρυφίως συντελέσας εἰς τὴν δημοσίαν εὐπραγίαν » νὰ καθίσταται ἢ ἐκ τῆς μόνης συνειδήσεώς » του προσγινομένη αὐτῷ ἀνταξία ἀμοιβῇ. Ἡ δόξα του συνίσταται εἰς τὸ νὰ » μὴ ἀπαιτῇ τίποτε παρκετὸς τῆς ἀφανοῦς » καὶ ἐπιπόνου καταστάσεώς του· νὰ ἐξηντληθῇ ὑπὸ τῶν θυσιῶν ὡς μόλις ἐκτιμῶσιν οἱ ἐξ αὐτῶν ὠφελοῦμενοι· νὰ » ἐργάζηται ἐπὶ τέλους ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων, καὶ νὰ μὴ περιμένη τὴν ἀμοιβὴν του εἰμὴ ἀπὸ τὸν Θεόν. »

(ἀκολουθεῖ).

Κ. ΜΕΣΣΑΛΑΣ.

ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ

ΠΕΡΙ

ΓΥΝΑΙΚΟΣ.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς κατὰ τῆς γυναικὸς ὑπὸ τινων κινουμένης σταυροφορίας, παρήγορος θεοσίῳς καὶ ἐνθαρρυντικὴ ἀ-

ΣΗΜ. Τὸ ἡμέτερον Περιοδικὸν ἤρξατο δρέπαν οὐκ ἀπεξείχιστο αἰσίους καρπούς. Ἐνθ' ἡ ὕλη τοῦ πα-